

AQLLI TA'LIM TIZIMLARI VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI

Akbarova Shoxida Azatovna

TDTU, dotsent sohidaakbarova9@gmail.com

Ismatov Salohiddin Raxmonali o'g'li

"Gidroenergetika" 56-25 gurux talabasi

ismatovsalohiddin586@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Unda sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini individuallashtirish, talabalar bilimni tahlil qilish va baholashni avtomatlashtirish imkoniyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, masofaviy ta'limni rivojlantirish, aqlli ta'lim platformalaridan foydalanish va o'qituvchilar faoliyatini optimallashtirishdagi o'rni ko'rib chiqilgan. Maqolada sun'iy intellektni ta'limga joriy etishning afzalliklari bilan bir qatorda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ham bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *sun'iy intellekt, ta'lim tizimi, raqamli ta'lim, mashinaviy o'rganish, individual o'qitish, aqlli ta'lim platformalari, masofaviy ta'lim, avtomatik baholash, ta'limda innovatsiyalar, pedagogik texnologiyalar, neyron tarmoqlar, bilimlarni tahlil qilish, o'quv jarayonini optimallashtirish, raqamli transformatsiya.*

Sun'iy intellekt zamonaviy ta'lim tizimini tubdan o'zgartirayotgan muhim texnologiyalardan biri bo'lib, u o'quv jarayonini samarali tashkil etish, bilimlarni chuqur o'zlashtirish va individual yondashuvni ta'minlashda keng imkoniyatlar yaratmoqda. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar jadal rivojlanib borayotgan bir sharoitda ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanish nafaqat zarurat, balki sifatli ta'limni ta'minlashning asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Sun'iy intellekt asosida yaratilgan tizimlar o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, ularning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini tahlil qilish va shunga mos ravishda individual o'quv dasturlarini shakllantirish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan model asosida tashkil etishga xizmat qiladi. An'anaviy ta'lim tizimida barcha o'quvchilarga bir xil material va usullar taqdim etilsa, sun'iy intellekt yordamida har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishlari va o'zlashtirish tezligiga qarab moslashtirilgan o'quv muhiti yaratiladi. Bu esa o'quvchilarning bilim olish jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, aqlli ta'lim platformalari o'quvchining xatolarini tahlil qilib, unga qo'shimcha tushuntirishlar va mos mashqlarni taklif etadi, bu esa bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt o'qituvchilar faoliyatini ham sezilarli darajada yengillashtiradi. Avtomatik baholash tizimlari test va yozma ishlarni tezkor va aniq tekshirish imkonini beradi, bu esa o'qituvchilarga vaqtni tejash va uni yanada muhimroq pedagogik faoliyatlarga sarflash imkonini yaratadi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt asosida ishlovchi analitik tizimlar o'quvchilarning umumiy o'zlashtirish

darajasini baholash, muammoli nuqtalarni aniqlash va o'quv jarayonini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar berishi mumkin. Bu esa ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

1-rasm. Raqamli ta'lim vositalari

Sun'iy intellektning ta'limdagi yana bir muhim jihati – masofaviy va onlayn ta'lim tizimlarini rivojlantirishdagi o'rnidir. Ayniqsa, global pandemiya davrida masofaviy ta'limning ahamiyati keskin oshdi va sun'iy intellekt bu jarayonda asosiy texnologik vositalardan biri sifatida namoyon bo'ldi. Virtual o'qituvchilar, chat-botlar va aqlli yordamchilar o'quvchilarga 24/7 rejimida yordam ko'rsatib, o'quv materiallarini o'zlashtirishni osonlashtirmoqda. Shuningdek, sun'iy intellekt yordamida video darslarni avtomatik tahlil qilish, nutqni matnga aylantirish va tarjima qilish kabi imkoniyatlar yaratilgan bo'lib, bu turli tillarda ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Shu bilan birga, sun'iy intellektni ta'limga joriy etish bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud. Eng asosiy muammolardan biri bu texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi hamda barcha ta'lim muassasalarida teng imkoniyatlarning mavjud emasligidir. Bundan tashqari, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini oshirish zarurati ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Sun'iy intellekt tizimlaridan samarali foydalanish uchun pedagoglar zamonaviy texnologiyalarni chuqur o'zlashtirgan bo'lishi lozim. Shuningdek, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi va axloqiy masalalar ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak, chunki o'quvchilarga oid ma'lumotlarning noto'g'ri ishlatilishi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Ushbu maqoladan xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda va uning imkoniyatlari kelajakda yanada kengayishi kutilmoqda. Ushbu texnologiya yordamida ta'lim jarayonini yanada samarali, shaffof va individuallashtirilgan shaklga keltirish mumkin. Biroq sun'iy intellektni ta'limga joriy etishda texnik, pedagogik va axloqiy jihatlarni hisobga olish muhim ahamiyatga ega.

To'g'ri yondashuv asosida sun'iy intellektdan foydalanish ta'lim sifatini oshirishga, malakali kadrlar tayyorlashga va jamiyatning intellektual salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Begimqulov U. Ta'limda axborot texnologiyalari. Toshkent-2016 y. 200–250 bet.
2. Stuart Russell, Peter Norvig. Artificial Intelligence. Williams. Moskva – 2018. 1400 p.
3. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. Toshkent – 2012 y. 300 bet.